

Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssric.ac.ir>

Original Article

Developing a Conceptual Framework of Effective Factors in the Professional Development of Physical Education Teachers with an Emphasis on Psychological Empowerment

Malihe Haqdar Saheli¹ , Shahram Nazari² , Rasool Norouzi Seyed Hossini³

1. Ph.D. Student in Sports Management, University of Ivanki, Ivanki, Semnan, Iran.
2. Assistant Professor in Physical Education Instruction, Farhangian University, Shahid Chamran Campus, Tehran, Iran.
3. Associate Professor in Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Received: 03/07/2024, **Revised:** 19/05/2025, **Accepted:** 03/03/2025

* Corresponding Author: Shahram Nazari, E-mail: shahram.nazari@cfu.ac.ir

How to Cite: Haqdar Saheli, M; Nazari, Sh; Norouzi Seyed Hossini, R. (2024). Developing a Conceptual Framework of Effective Factors in the Professional Development of Physical Education Teachers with an Emphasis on Psychological Empowerment. *Research on Educational Sport*, 12(37), 39-64. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

Physical education (PE) has long been recognized as a foundational pillar of formal education systems across the globe, playing a critical role in nurturing the physical, mental, and emotional well-being of students. The significance of PE extends far beyond the mere acquisition of physical skills; it is instrumental in achieving broader educational objectives and equipping students with competencies essential for lifelong health and success (Salsbili, 2014). However, the effectiveness of physical education programs is inextricably linked to the empowerment and professional development of PE teachers. Experts in the field consistently highlight that effective PE instruction requires educators who are not only skilled and knowledgeable but also psychologically empowered to navigate the complex and dynamic educational landscape (Chen, Xu, Mason et al., 2016).

Central to this discourse is the concept of psychological empowerment, which Zimmerman (1995) defines as a process that involves unlocking individuals' internal potential by providing opportunities for growth, autonomy, and meaningful engagement. Psychological empowerment has profound implications for teachers, influencing their job satisfaction, organizational commitment, teaching effectiveness, and personal development (Menon, 1999; Spritz, 1995). When teachers experience empowerment, they are more likely to feel confident in their professional competencies, exercise autonomy in decision-making aligned with organizational goals, and pursue meaningful objectives that resonate with their personal and professional aspirations (Matthew & Nair, 2022). These qualities

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

collectively enhance their capacity to create inclusive, engaging, and impactful learning environments that foster student growth and achievement (Safri et al., 2016).

For physical education teachers, empowerment is not merely a desirable attribute but an essential prerequisite for fulfilling their unique role in promoting physical activity, healthy lifestyles, and holistic student well-being (Bassa, Hasti, Rosado et al., 2021). Despite the growing recognition of its importance, there remains a significant gap in the literature regarding systematic approaches to enhancing psychological empowerment among PE teachers. The present study seeks to address this theoretical and practical gap by developing a comprehensive conceptual framework and mechanism model aimed at promoting psychological empowerment in PE teachers. The ultimate goal is to contribute to their professional development and, by extension, to the overall success and sustainability of physical education programs.

Materials and Methods

This research adopted an exploratory, applied, and qualitative methodology to construct a robust mechanism model for the psychological empowerment of PE teachers. The study employed semi-structured, in-depth interviews with a targeted sample comprising university-educated specialists, experienced PE teachers, educational experts, and executive directors. The sampling strategy was both purposeful and criteria-based, ensuring a diverse and representative range of perspectives from individuals with substantial expertise in physical education and sports sciences.

Data analysis was conducted using thematic analysis, a rigorous qualitative technique involving multiple stages of coding, sorting, and categorization. The analytical process began with the identification of open codes derived from the interview transcripts. These codes were then systematically grouped into sub-themes, which were subsequently organized into broader main themes. This iterative and reflective approach ensured a nuanced and comprehensive understanding of the multifaceted factors contributing to PE teacher empowerment.

Through this process, a total of eleven sub-themes were identified and organized into four overarching main themes: the nature of psychological empowerment, fundamental factors of empowerment, facilitating factors of empowerment, and the consequences of psychological empowerment.

Findings

The study revealed a comprehensive framework for understanding and promoting psychological empowerment among physical education teachers. Psychological empowerment emerged as a multidimensional construct, encompassing several interrelated dimensions that collectively shape teachers' professional experiences and outcomes.

First, the dimension of self-efficacy was highlighted as a core component, reflecting teachers' confidence in their ability to perform their professional responsibilities successfully. Closely related to this is the sense of competence, which pertains to teachers' perceptions of possessing the requisite skills and knowledge necessary for their roles. The dimension of influence was also deemed critical, as it captures teachers' capacity to impact decision-making processes and outcomes within their schools and educational communities. Finally, the sense of meaningfulness was identified as a vital element, representing teachers' belief that their work is valuable and aligned with both their personal values and broader professional goals.

The study further identified two fundamental factors that serve as prerequisites for psychological empowerment. The first is teacher characteristics, which include attributes such as professional competence, self-confidence, adaptability, and resilience. These personal qualities enable teachers to

navigate challenges and capitalize on opportunities for growth. The second fundamental factor is organizational characteristics, encompassing supportive school cultures, leadership styles that foster collaboration, and institutional policies designed to promote teacher autonomy and professional development.

Facilitating factors were also recognized as crucial enablers of psychological empowerment. Among these, opportunities for professional development were emphasized as essential for continuous skill enhancement and staying abreast of best practices in physical education. The provision of adequate resources and facilities—including teaching materials, infrastructure, and financial support—was identified as another key facilitator. Additionally, executive affairs and school management practices, such as participatory decision-making processes, equitable workload distribution, and administrative policies that prioritize empowerment, were found to significantly influence teachers' psychological empowerment.

The consequences of psychological empowerment were observed at both the personal and professional levels. On a personal level, empowered teachers reported improved well-being, characterized by better mental health, higher job satisfaction, and a more balanced work-life dynamic. Professionally, psychological empowerment was associated with enhanced teaching effectiveness, enabling teachers to engage students more effectively, foster inclusive learning environments, and adapt instructional methods to meet the diverse needs of students.

Importantly, the findings underscore the interconnected and holistic nature of psychological empowerment. Rather than being a static or one-dimensional process, psychological empowerment arises from the dynamic interplay of individual, organizational, and contextual factors. A comprehensive approach that integrates these dimensions is essential for fostering an environment in which PE teachers can thrive and deliver high-quality instruction.

Conclusion

The research concludes that promoting psychological empowerment among physical education teachers requires a systematic and multifaceted approach. Both fundamental and facilitating factors must be addressed in tandem to create a supportive environment where teachers feel empowered to excel in their professional roles. Key recommendations emerging from this study include the design and implementation of targeted professional development programs that focus on enhancing self-efficacy, competence, and autonomy. Establishing supportive organizational cultures that prioritize teacher well-being and engagement is equally important. Providing adequate resources—such as teaching materials, infrastructure, and financial support—ensures that teachers have the tools they need to succeed. Furthermore, fostering collaborative and participatory decision-making processes within schools can strengthen teachers' sense of influence and ownership over their work.

Psychological empowerment should not be viewed solely as a theoretical construct but as a practical and actionable strategy for improving the quality and sustainability of physical education programs. Empowered teachers are better equipped to inspire and engage students, promote health and wellness, and contribute meaningfully to the broader educational goals of society. This study fills a critical gap in the literature by proposing a conceptual framework and mechanism model for PE teacher empowerment, offering actionable insights for policymakers, educators, and school administrators. By investing in the psychological empowerment of PE teachers, educational systems can unlock their full potential, improve educational outcomes, and pave the way for healthier, more active generations.

Future research should explore the implementation and impact of this framework across diverse educational contexts and refine strategies for teacher empowerment through longitudinal and comparative studies.

Keywords: Empowerment, sense of competence, teaching effectiveness, well-being, physical education teachers

Article Message

This article underscores the pivotal role of psychological empowerment in the professional development of physical education teachers. Through a qualitative research approach, the authors present a comprehensive conceptual framework that identifies the key factors influencing psychological empowerment, including individual attributes, supportive organizational cultures, opportunities for professional development, and the provision of adequate resources. The positive outcomes of empowerment—such as increased job satisfaction, teaching effectiveness, and psychological well-being—are highlighted as essential for achieving high-quality physical education instruction and broader educational goals. The article concludes by recommending that policymakers and educational leaders systematically invest in the psychological empowerment of PE teachers, thereby creating an environment in which they can thrive both professionally and personally.

تدوین چارچوب مفهومی عوامل مؤثر در توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی با تأکید بر توانمندسازی روان‌شناختی

ملیحه حقدار ساحلی^۱ , شهرام نظری^۲ , رسول نوروزی سید حسینی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه غیرانتفاعی ایوانکی، سمنان، ایران.
۲. استادیار آموزش تربیت‌بدنی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید چمران، تهران، ایران.
۳. دانشیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۱۳، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۲/۲۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۳

* Corresponding Author: Shahram Nazari, E-mail: shahram.nazari@cfu.ac.ir

How to Cite: Haqdar Saheli, M; Nazari, Sh; Norouzi Seyed Hossini, R. (2024). Developing a Conceptual Framework of Effective Factors in the Professional Development of Physical Education Teachers with an Emphasis on Psychological Empowerment. *Research on Educational Sport*, 12(37), 39-64. In Persian.

چکیده

هدف تحقیق حاضر، طراحی و تبیین مدلی مکانیسمی برای ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی بود. این تحقیق با ماهیت اکتشافی، رویکرد کاربردی و روش کیفی انجام شد. جمع‌آوری داده‌های پژوهش از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند و معیارمحور با متخصصان دارای تحصیلات دانشگاهی در حوزه‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و همچنین معلمان، متخصصان، کارشناسان و مدیران اجرایی حوزه آموزش تربیت‌بدنی مصاحبه‌هایی عمیق و نیمه‌ساختاریافته انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمونی استفاده شد. پس از اینکه تمام داده‌ها کدگذاری شد، فرایند مرتب‌سازی و دسته‌بندی کدها شروع شد که طی آن ۱۱ مضمون فرعی شناسایی شد که در قالب چهار مضمون اصلی دسته‌بندی شد. یکی از مضامین اصلی، ماهیت توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی است که شامل چهار مضمون فرعی خودکارآمدی، حس شایستگی، تأثیرگذاری، و معنی‌داری است. مضمون اصلی دیگر عوامل بنیادین توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی است که دربرگیرنده دو مضمون خصیصه‌های معلم تربیت‌بدنی و خصیصه‌های سازمان است. مضمون اصلی بعدی، عوامل تسهیل‌کننده توانمندسازی است که شامل سه مضمون فرعی است: فضای توسعه حرفه‌ای، تخصیص منابع و تسهیلات، و امور اجرایی و مدیریت مدرسه. مضمون اصلی آخر، پیامدهای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی است که دارای دو مضمون فرعی بهزیستی معلم تربیت‌بدنی و اثربخشی تدریس است. براساس یافته‌ها می‌توان نتیجه‌گیری کرد که ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی نیازمند لحاظ کردن عوامل بنیادین، تسهیلگر و طی کردن فرایندهای گام‌به‌گام است. اگر هریک از این موارد به‌تنهایی لحاظ شود، توانمندسازی روان‌شناختی نمی‌تواند به‌طور مؤثری به توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی منجر شود.

واژگان کلیدی: توانمندسازی، حس شایستگی، اثربخشی تدریس، بهزیستی، معلمان تربیت‌بدنی.

مقدمه

درس تربیت‌بدنی با قدمت یک قرن، رسالت تحقق شایستگی‌های مدنظر بیانیه حوزه سلامت و تربیت‌بدنی در دانش‌آموزان و در پی آن بخشی از اهداف ساخت زیستی و بدنی از مجموع ساحت‌های شش‌گانه تربیت را در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی بر عهده دارد (سلسبیلی، ۲۰۱۴). در درس تربیت‌بدنی جایگاه و اثربخشی درس از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. متخصصان اثربخشی درس تربیت‌بدنی را کسب شایستگی‌ها و توانمندی‌های لازم از سوی معلمان تربیت‌بدنی می‌دانند (چن و همکاران^۱، ۲۰۱۶). لازمه اثربخشی درس تربیت‌بدنی، توانمندسازی^۲ معلمان است. زیمرمان^۳ (۱۹۹۵) توانمندسازی را به‌مثابه آزاد کردن نیروهای درونی منابع انسانی و فراهم کردن بسترها و به وجود آوردن فرصت‌ها برای شکوفایی استعدادها، استفاده بهتر از توانایی‌ها، شایستگی‌ها و صلاحیت‌های افراد می‌داند (منون^۴، ۱۹۹۹؛ اسپریتزر^۵، ۱۹۹۵)؛ بدین صورت که آن‌ها باید به این باور برسند که توانایی و صلاحیت لازم برای انجام وظایف محول شده را به‌طور موفقیت‌آمیز و شایسته دارند و احساس کنند آزادی عمل و استقلال در انجام فعالیت‌ها، تصمیم‌گیری مستقل و در جهت اهداف سازمان را دارند و در این تصمیم نیز حمایت می‌شوند (متیو و نیر^۶، ۲۰۲۲)؛ از این‌رو باید احساس کنند که هدف شغلی معنادار و ارزشمندی را دنبال می‌کنند و به این باور برسند که با آنان صادقانه و منصفانه رفتار می‌شود (پیچ و زوبا^۷، ۱۹۹۹؛ ژنگ^۸، ۲۰۲۲). در راستای ارتقای توانمندی کارکنان، معلمان به‌عنوان هسته مرکزی و اصلی سیستم آموزشی کشور، زمانی احساس توانمندی می‌کنند که سیستم آموزشی را به‌عنوان عاملی برای ارتقای صلاحیت آموزشی آن‌ها قلمداد کنند و محیط مدرسه و آموزش باید جایی باشد که شایستگی و توانمندی آن‌ها را ارتقا دهد (شرمولی و همکاران^۹، ۲۰۲۲)؛ از این‌رو توانمندسازی معلمان ایده‌ای است که بر رشد و ارتقای صلاحیت حرفه‌ای مربیان و معلمان برای استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت آن‌ها اشاره دارد (تری پاتی و باهاراج^{۱۰}، ۲۰۲۰). همچنین توانمندسازی معلمان موقعیت، جایگاه شغلی و دانش حرفه‌ای آن‌ها را افزایش می‌دهد و دسترسی مدیران را به فرایند تصمیم‌گیری راحت‌تر می‌کند (لازاراکسی^{۱۱}، ۲۰۲۲؛ بوترا و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۱). در این راستا، معلمان تربیت‌بدنی به‌واسطه آموزش عملی و علمی خود و همچنین به دلیل ارتباط نزدیک با دانش‌آموزان و محبوبیت آن‌ها در بین دانش‌آموزان کمک شایانی به نظام آموزش و پرورش می‌کنند (آرتون و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۲) و توانمندسازی آن‌ها بدون تردید رشد آموزش و پرورش کشور را در پی خواهد داشت. تربیت‌بدنی نقش مهمی در رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان دارد (الکادرمشی^{۱۴}، ۲۰۲۱). معلمان توانمند، توانایی الهام بخشیدن و مشارکت دادن دانش‌آموزان، ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر و کمک به رفاه کلی دانش‌آموزان را دارند (صفری و همکاران، ۲۰۱۶). معلمان توانمند بیشتر در جریان تحقیقات جاری، بهترین شیوه‌ها و پیشرفت‌ها در حرفه‌شان قرار می‌گیرند و این امر به آن‌ها اجازه می‌دهد تا روش‌های تدریس خود را با

1. Chen
2. Empowerment
3. Zimmerman
4. Menon
5. Spreitzer
6. Mathew & Nair
7. Page & Czuba
8. Zheng
9. Schermuly
10. Tripathi & Bharadwaja
11. Lazarakis
12. Butera
13. Aartun
14. AlkaderMashi

نیازهای متنوع دانش‌آموزان تطبیق دهند (فیض و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی دیگر، معلمان تربیت‌بدنی در خط مقدم ارتقای سلامت و تندرستی دانش‌آموزان هستند. توانمندسازی این معلمان آن‌ها را به ابزارها و منابع لازم برای آموزش مؤثر دانش‌آموزان درمورد اهمیت فعالیت بدنی، انتخاب سبک زندگی سالم و رفاه کلی مجهز می‌کند (بسا و همکاران^۱، ۲۰۲۱). معلمان با ارائه انطباق‌ها و اصلاحات می‌توانند اطمینان حاصل کنند که هر دانش‌آموزی بدون توجه به توانایی‌ها یا محدودیت‌های جسمانی خود، درگیر و فعالانه شرکت می‌کند (صفری و همکاران، ۲۰۱۶؛ بیلی و همکاران^۲، ۲۰۰۹). به‌طور کلی، توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی در تضمین موفقیت برنامه‌های تربیت‌بدنی از اهمیت بسیاری برخوردار است. از طریق توسعه حرفه‌ای مستمر، معلمان می‌توانند اثربخشی تدریس خود را افزایش دهند، سلامت و رفاه را ارتقا دهند، شمول و تنوع را تقویت کنند، مهارت‌های ضروری زندگی را توسعه دهند و به چالش‌های بهداشت روانی رسیدگی کنند. والهد و اوسالیوان^۳ (۲۰۰۵) نیز بیان می‌کنند، با سرمایه‌گذاری در توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی، ما نه تنها به افراد سالم‌تر و متناسب‌تر شکل می‌دهیم، بلکه دانش‌آموزانی را پرورش می‌دهیم که برای آینده‌ای روشن‌تر نیز آماده هستند. توانمندسازی در جنبه‌های مختلف و در جامعه معلمان در تحقیقات متعددی بررسی شده است. هریک از این تحقیقات به جنبه‌ای از این پدیده پرداخته‌اند؛ به عنوان مثال، مازی و اسکویت^۴ (۲۰۱۷) نشان دادند، دسترسی به اطلاعات مهم‌ترین عامل در ارتقای توانمندسازی معلمان است. در مطالعه کلاین^۵ (۲۰۱۶) نیز یادگیری و آگاهی معلمان عاملی مهمی در توانمندسازی معلمان بود. مطالعات دیگر نیز توانمندسازی معلمان را بررسی کردند که عواملی مانند شایستگی، اعتماد به نفس، آگاهی، رضایت از شغل و محیط آموزش و عوامل دیگر را شناسایی و معرفی کردند (تسانگ، دو تنگ^۶، ۲۰۲۲).

در زمینه توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی، گونکالوس و همکاران^۷ (۲۰۲۲) درک متقابل معلم و مدیر و معلم با دانش‌آموز، احترام به عقاید و آگاهی معلمان را عاملی بر توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی دانستند. براگا و همکاران^۸ (۲۰۱۷)، تغییرپذیری یا ایجاد تغییر در الگوها آموزشی و روش‌های تدریس، تنوع در فعالیت‌های یادگیری و فعال بودن دانش‌آموز را تجلی توانمندی معلمان تربیت‌بدنی می‌دانند. در مطالعات دیگر، یکی از مهم‌ترین توانمندسازی‌های در معلمان تربیت‌بدنی توانمندسازی روان‌شناختی معرفی شده است که بر توانمندی روان‌شناختی و متغیرهای مربوط به روان و شناخت فرد تأکید دارد (شا و همکاران^۹، ۲۰۱۹). این توانمندی به دلیل اینکه ارتباط مستقیمی با کارایی معلمان و دبیران در زمینه ارائه مطالب درسی مفید و کمک به کشف و پرورش استعدادها دارد، مهم تلقی می‌شود و ارتقای آن در معلمان تربیت‌بدنی برای سیستم آموزشی کشور بسیار کمک‌کننده خواهد بود. با مرور پیشینه نیز این موضوع تأیید می‌شود؛ به عنوان مثال، در مطالعه شاهزاده تیمورلو و همکاران (۲۰۲۰) توانمندسازی روان‌شناختی عاملی مهم در توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی معرفی شده است و چنین توانمندی زمینه‌ساز افزایش اثربخشی معلمان تربیت‌بدنی می‌شود. یورته-آلونسو و همکاران^{۱۰} (۲۰۲۴) در فراتحلیلی به این نتیجه رسیدند که توانمندسازی روان‌شناختی می‌تواند پیامدهای مثبت برای سازمان‌ها به بار آورد که مهم‌ترین آن‌ها

1. Bessa
2. Bailey
3. Wallhead & O'sullivan
4. Masue & Askvik
5. Klein
6. Tsang
7. Gonçalves
8. Braga
9. Shah
10. Llorente-Alonso

افزایش رضایت شغلی و تعهد سازمانی است. لویز-گارسیا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در تحقیقشان به این نتیجه رسیدند که توانمندسازی روان‌شناختی می‌تواند انگیزه‌های معلمان تربیت‌بدنی را ارتقا دهد و منجر به افزایش اثربخشی تدریستان شود. جیراد و همکاران^۲ (۲۰۲۳) با تأکید کردند که توانمندسازی روان‌شناختی می‌تواند جوی انگیزشی در کلاس درس تربیت‌بدنی ایجاد کند و این جو انگیزشی تسهیل‌کننده اثربخشی معلم و تدریس است. وم و همکاران^۳ (۲۰۲۳) در تحقیقشان بر اهمیت توانمندسازی روان‌شناختی در توسعه پداگوژی‌های جدید در مراکز آموزشی و تربیت‌بدنی تأکید کردند. نظری و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که برای افزایش توانمندسازی روان‌شناختی و نگهداشت شغلی معلمان تربیت‌بدنی، باید بر روابط مبتنی بر اعتماد، تناسب فرد- شغل و تناسب فرد- سازمان تأکید کرد. احمدی و همکاران (۲۰۲۳) به این نتیجه رسیدند که توانمندسازی روان‌شناختی به‌صورت مستقیم بر توسعه فردی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر مثبت دارد. تسانگ و همکاران (۲۰۲۲) عواملی مانند درک شایستگی یا معنا پیدا کردن معلم در مدرس، شایستگی و خودپنداره را در توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی مؤثر دانستند. در مطالعه خانی و تازیک^۴ (۲۰۱۶) چهار بعد توانمندسازی روان‌شناختی یعنی معنی‌داری، شایستگی، خودپنداره و تأثیرگذاری از عوامل مهم در این زمینه بود. در مطالعه گیللند^۵ (۲۰۱۵) نیز درک مدیر از توانمندسازی، عزت‌نفس، کنترل‌مهار، شایستگی و افزایش آگاهی از عوامل مهم روان‌شناختی در بعد توانمندسازی روان‌شناختی بود.

بررسی پیشینه‌ها و متون نشان می‌دهد که توانمندسازی روان‌شناختی یکی از حوزه‌های مهم در تعلیم و تربیت است که می‌تواند عوامل مهمی از قبیل اثربخشی شغلی، اثربخشی تدریس، رضایت شغلی، تعهد سازمانی، روابط فردی، توسعه حرفه‌ای و شایستگی را ارتقا دهد؛ باین‌حال، در اکثر تحقیقات نحوه انجام این امور مدنظر قرار نگرفته است؛ به عبارت دیگر، از مکانیسم یا مدلی که نشان دهد چگونه توانمندسازی روان‌شناختی باید ارتقا یابد، غفلت شده است؛ این همان شکاف نظری موجود در ادبیات پژوهشی است که باید به آن پرداخته شود. آنچه مهم است و از مطالعه این تحقیقات برمی‌آید، این است که توجه به سیستم آموزشی در بعد روان‌شناختی نقش تعیین‌کننده در پیشرفت فرد، جامعه و کشور دارد و در این راستا معلمان توانمند بیشتر از هر عامل دیگری کمک‌کننده هستند و پایین بودن سطح توانایی روان‌شناختی معلمان به‌عنوان مشکل اساسی در سیستم آموزشی تلقی می‌شود. از آنجایی که عوامل روان‌شناختی در معلمان اهمیت حیاتی دارد و ارتقای مداوم در آن اهمیت دارد، ارتقای توانمندی روان‌شناختی می‌تواند از فرسودگی شغلی معلمان تربیت‌بدنی جلوگیری کند (تسانگ و همکاران، ۲۰۲۲) و همچنین به ارتقای خودکارآمدی و عزت‌نفس معلمان کمک‌کننده است (ها و همکاران^۶، ۲۰۰۸)؛ بنابراین تلاش برای ارتقای توانمندی معلمان، مهم و ضروری تلقی می‌شود. با مرور پیشینه به نظر می‌رسد، توانمندسازی روان‌شناختی در معلمان و به‌ویژه معلمان تربیت‌بدنی به‌خوبی تبیین شده است؛ یعنی توانمندی روان‌شناختی عاملی مهم در کارایی معلمان تربیت‌بدنی عنوان شده است که بدون شک ارتقای آن به کیفیت خدمات آموزشی کمک خواهد کرد؛ اما براساس جستجوهای محققان، اطلاعات اندکی درمورد مکانیسم و شیوه‌های ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی وجود دارد. درواقع، مسئله اصلی تحقیق این است که متون و شواهد نشان می‌دهد، توانمندسازی روان‌شناختی مفهومی بسیار مهم در سازمان‌ها است، اما اینکه این مفهوم چگونه باید ارتقا یابد و چه مکانیسمی برای ارتقای آن باید طراحی شود، مسئله اصلی است. شواهدی دال بر

-
1. López-García
 2. Girard
 3. Vem
 4. Khany & Tazik
 5. Gilliland
 6. Ha

چگونگی ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی وجود ندارد؛ درحالی‌که این موضوع در کیفیت‌بخشی و اثربخشی تدریس این معلمان بسیار مهم و اثبات شده است. برای حل این مسئله محققان به دنبال شناسایی مؤلفه‌های اصلی تأثیرگذار بر ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی و صورت‌بندی این مقوله‌ها در قالب ارتباطات انتزاعی هستند تا از این طریق مکانیسم و چارچوبی را طراحی و ارائه کنند تا از طریق آن توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی ارتقا یابد و منجر به توسعه حرفه‌ای‌شان شود. درحقیقت، شکاف نظری و کاربردی درباره مفهوم توانمندسازی روان‌شناختی در عرصه تربیت‌بدنی وجود دارد که از طریق مطالعه حاضر، قابل پوشش است؛ ازاین‌رو سؤال اصلی مطالعه حاضر این است: چگونه می‌توان توانمندی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی را ارتقا داد؟

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق با ماهیت تبیینی و با هدف بسط دانش و شناخت موجود درباره مکانیسم ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی به‌صورت کیفی انجام شد. اگر با نگاه کلان و جامع به لایه‌های این تحقیق بنگریم، می‌توان لایه‌ها را تشریح کرد که پارادایم حاکم بر تحقیق برساختی-تفسیری، ماهیت تحقیق کاربردی، رویکرد حاکم استقرایی، روش کیفی، حیطه جمع‌آوری داده‌ها میدانی و کتابخانه‌ای، استراتژی تحقیق تحلیل مضمون، هدف پژوهش، تبیین و مدل‌سازی و ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه و مطالعات نظری است. جمع‌آوری داده‌های پژوهش از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند و معیارمحور با متخصصان دارای تحصیلات دانشگاهی در حوزه‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و همچنین معلمان، متخصصان، کارشناسان و مدیران اجرایی حوزه آموزش تربیت‌بدنی به‌صورت نیمه‌ساختاریافته مصاحبه‌هایی انجام شد. شاخص‌های محقق برای انتخاب شرکت‌کنندگان از میان جامعه آماری عبارت بودند از: افراد آشنا با آموزش تربیت‌بدنی (با مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر، ۱۰ سال سابقه فعالیت)؛ افراد آشنا با ادبیات توانمندسازی روان‌شناختی (با مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر، ۱۰ سال سابقه فعالیت)؛ افراد آشنا با مدیریت ورزش تربیتی (دارای مشارکت در تدوین برنامه‌های آموزشی، ۱۵ سال سابقه فعالیت)؛ افراد دارای کتاب و مقاله علمی‌پژوهشی تألیف‌شده در زمینه توانمندسازی روان‌شناختی در تربیت‌بدنی؛ افراد دارای تجربه کاری در ورزش تربیتی و تربیت‌بدنی (حداقل با ۱۰ سال سابقه فعالیت)؛ افرادی با برخورداری از مرجعیت فنی در حوزه تربیت‌بدنی (حداقل با ۲۰ سال سابقه فعالیت)؛ بررسی اسناد و تحقیقات معتبر چاپ‌شده در نشریات معتبر درباره توانمندسازی روان‌شناختی و تربیت‌بدنی. همان‌گونه که مطرح شد، برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و معیارمحور استفاده شد. در تحقیقات کیفی از قبل نمی‌توان تعداد مشخص شرکت‌کنندگان در تحقیق را مشخص کرد و اصل اشباع داده‌ها تعیین‌کننده نمونه‌های تحقیق است. تعداد شرکت‌کنندگان در بخش کیفی پس از رسیدن به اشباع داده‌ها، ۲۵ نفر در نظر گرفته شد. ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان تحقیق در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱- ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان

Table 1- Characteristics of the participants

تعداد N	ویژگی‌ها و مشخصات Features and Characteristics	تعداد N	مرحله Phase
12	اساتید و پژوهشگران (رشته آموزش تربیت‌بدنی، علوم ورزشی، توانمندسازی روان‌شناختی و آموزشی، مدل‌سازی آموزشی و...)	۲۵ نفر	کیفی Qualitative
5	مدیران و کارشناسان خبره ادارات تربیت‌بدنی آموزش و پرورش		
3	کارشناسان و متخصصان حوزه تدوین برنامه‌های توانمندسازی		
5	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت‌بدنی		
مجموع ۲۵ نفر			

علاوه بر مشارکت‌کنندگان، منابع اطلاعاتی دیگری شامل چهار بخش منابع علمی، سازمانی، کتابخانه‌ای و رسانه‌ای مرتبط با موضوع و در دسترس استفاده شد. مبنای برآورد تعداد منابع مطالعه شده، برحسب رسیدن به اشباع داده‌ها مفاهیم و اطلاعات بود. از روش نمونه‌گیری با توجه به ماهیت این منابع، هدفمند (برحسب میزان ارتباط با موضوع و اعتبار منبع) استفاده شد. توصیف منابع اطلاعاتی مرتبط و معتبر در زمینه موضوع تحقیق به صورت جدول (۲) است.

جدول ۲- منابع اطلاعاتی در تحقیق و نوع آن‌ها

Table 2- Information sources in research and their types

تعداد N	نوع Type	تعداد N	منابع Data Resources
29	مقالات علمی معتبر	51	منابع علمی Scientific resources
8	طرح‌های تحقیقاتی		
14	پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری معتبر		
9	آیین‌نامه‌ها، مصوبات و اسناد حقوقی	12	منابع سازمانی Organizational resources
3	برنامه‌ها و گزارش‌های سازمانی		
7	کتاب‌های تألیف و ترجمه	19	منابع کتابخانه‌ای Library resources
12	فایل‌های اطلاعاتی		
18	تحلیل‌های رسانه‌ای	40	منابع رسانه‌ای Media sources
22	اخبار و اطلاعات رسانه‌ای		
مجموع 122			مجموع Sum

در این تحقیق برای انجام تحلیل داده‌ها از مراحل تحلیل مضمونی^۱ ارائه شده توسط براون و کلارک^۲ (۲۰۰۶) استفاده شد که شامل شش مرحله بود: مرحله ۱. آشنایی با داده‌ها؛ مرحله ۲. ایجاد کدهای اولیه؛ مرحله ۳. جستجوی تم‌ها؛ مرحله ۴. بازبینی تم‌ها؛ مرحله ۵. تعریف و نام‌گذاری تم‌ها؛ مرحله ۶. تهیه گزارش. ابزار اصلی جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه بود. مصاحبه‌ها به صورت حضوری (۱۷ مورد) و آنلاین (۸)

1. Thematic analysis

2. Braun & Clarke

مورد) انجام شد. مصاحبه در مکان‌هایی انجام شد که برای مصاحبه‌شوندگان راحت و در دسترس باشد. برخی از آن‌ها در مکان فعالیت و شغلی مصاحبه‌شوندگان و برخی دیگر در مکان‌های عمومی توافق‌شده برگزار شد. همچنین در مصاحبه‌های آنلاین از فضای اسکایپ استفاده شد. پیش از انجام مصاحبه‌ها و در حین هماهنگی‌های اولیه، راهنمای مصاحبه برای مصاحبه‌شوندگان ارسال شد تا از چارچوب و کلیات تحقیق اطلاع داشته باشند. برای بررسی سؤالات مصاحبه‌ها، از متخصصان حوزه تربیت بدنی و توانمندسازی سازمانی پیش از مصاحبه‌ها درخواست شد تا محتوای راهنمای مصاحبه را بررسی کرده و پیشنهادهای اصلاحی خود را ارائه کنند. اصلی‌ترین سؤالات در راهنمای مصاحبه شامل مواردی به این شرح بود: چه عواملی در توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی تأثیرگذارند؟ این عوامل گونه‌های متفاوتی دارند یا یکسان هستند؟ چگونه می‌توان توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی را ارتقا داد؟ سازوکاری که منجر به توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی از طریق توانمندسازی روان‌شناختی می‌شود، چگونه است؟ و چه مؤلفه‌ها و الزاماتی باید برای ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی وجود داشته باشد؟

میانگین زمان مصاحبه‌ها بین ۴۵ تا ۹۰ دقیقه متغیر بود. با اطلاع‌رسانی به مصاحبه‌شوندگان، گفتگوها ضبط شد و با رعایت اصل امانت‌داری و گمنامی مصاحبه‌شوندگان، رونویسی‌ها انجام شد. پس از رونویسی و تحلیل داده‌های مصاحبه، متن مصاحبه‌ها براساس اصول اخلاق در پژوهش در اختیار محقق اصلی قرار گرفت تا در صورت نیاز دوباره به آن‌ها مراجعه شود و براساس توافق با مصاحبه‌شوندگان در اختیار شخص ثالث قرار نگیرد. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۳- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

Table 3- Demographic characteristics of the interviewees

ردیف	جنسیت	سن	تحصیلات	حوزه کاری و فعالیت	سابقه
Raw	Gender	Age	Education	Field of work and activity	History
1	مرد	45	دکتری	اساتید و پژوهشگران	12
2	مرد	60	دکتری	مدیران و کارشناسان خبره	25
3	زن	42	دکتری	اساتید و پژوهشگران	13
4	مرد	38	دکتری	اساتید و پژوهشگران	12
5	مرد	66	دکتری	مدیران و کارشناسان خبره	28
6	مرد	51	کارشناسی ارشد	کارشناسان و متخصصان حوزه تدوین برنامه‌های توانمندسازی	20
7	زن	52	کارشناسی ارشد	مدیران و کارشناسان خبره	18
8	زن	48	دکتری	اساتید و پژوهشگران	17
9	زن	47	دکتری	اساتید و پژوهشگران	14
10	مرد	53	دکتری	اساتید و پژوهشگران	11
11	مرد	39	دکتری	اساتید و پژوهشگران	10
12	زن	58	دکتری	اساتید و پژوهشگران	21
13	مرد	40	دکتری	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت‌بدنی	14
14	مرد	57	کارشناسی ارشد	مدیران و کارشناسان خبره	21
15	مرد	52	کارشناسی ارشد	کارشناسان و متخصصان حوزه تدوین برنامه‌های توانمندسازی	15
16	مرد	39	دکتری	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت‌بدنی	12
17	زن	47	دکتری	مدیران و کارشناسان خبره	19
18	مرد	49	دکتری	اساتید و پژوهشگران	20

جدول ۳- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

Table 3- Demographic characteristics of the interviewees

ردیف	جنسیت	سن	تحصیلات	حوزه کاری و فعالیت	سابقه
Raw	Gender	Age	Education	Field of work and activity	History
19	مرد	56	دکتری	اساتید و پژوهشگران	21
20	زن	55	دکتری	کارشناسان و متخصصان حوزه تدوین برنامه‌های توانمندسازی	16
21	زن	59	دکتری	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت بدنی	22
22	زن	33	دکتری	اساتید و پژوهشگران	10
23	مرد	50	دکتری	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت بدنی	18
24	مرد	35	کارشناسی ارشد	مدیران و کارشناسان مؤسسات و ادارات تربیت بدنی	12
25	مرد	46	دکتری	اساتید و پژوهشگران	19

در تحقیق حاضر برای بررسی وثوق‌پذیری^۱ داده‌ها و یافته‌های تحقیق اقدامات و معیارهای زیر در نظر گرفته شد:

۱. باورپذیری^۲: داده‌ها و یافته‌های پژوهش‌های کیفی باید پذیرفتنی و قابل‌اعتماد باشند که درگرو جمع‌آوری داده‌های حقیقی است. در این تحقیق برای تحقق باورپذیری از درگیری مداوم، استفاده از تلفیق در تحقیق، بازنگری ناظرین، جستجو برای شواهد مغایر و مقبولیت محقق استفاده شد؛

۲. اتکاپذیری^۳: ثبات و پایایی داده‌ها در زمان و شرایط مشابه را گویند و مفهوم آن مشابه با پایایی در پژوهش‌های کمی است. برای بررسی اتکاپذیری، داده‌ها به یک ناظر خارجی (پژوهشگری که ارتباط با تحقیق نداشته است) ارائه شد تا درک مشترک از مفاهیم و مؤلفه‌ها بررسی شود. برای محاسبه اتکاپذیری از میان مصاحبه‌های انجام‌گرفته چند مصاحبه به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و هرکدام از آن‌ها در فاصله زمانی کوتاه و مشخص دو بار کدگذاری شدند. سپس کدهای مشخص‌شده در دو فاصله زمانی برای هرکدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند. در هرکدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی باهم مشابه هستند، با عنوان «توافق» و کدهای غیرمشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص شدند. میزان توافق ۸۷ درصد به دست آمد (مورس و همکاران، ۲۰۰۲)؛

۳. تأییدپذیری^۴: هنگامی که گزارش‌ها، دست‌نوشته‌ها و یادداشت‌های تحقیق به پژوهشگر دیگری داده شود و نتایج مشابهی استخراج شود، گفته می‌شود داده‌های تحقیق از قابلیت تأییدپذیری برخوردار هستند. در این تحقیق، اتکاپذیری از طریق تکرار گام‌به‌گام و حسابرسی صورت گرفت. در این مطالعه داده‌ها و مدارک توسط یک ناظر خارجی به‌طور دقیق بررسی شد؛

۴. انتقال‌پذیری^۵: قابلیت انتقال و تعمیم نتایج به‌دست‌آمده به سایر گروه‌ها و محیط‌های مشابه را انتقال‌پذیری می‌نامند. در این تحقیق به‌منظور تحقق انتقال‌پذیری سعی شد با مرور متعدد مصاحبه‌ها، توصیفات عمیق و تحلیلی از بستر مطالعه و استخراج حداکثری و غیرتکراری این بخش نیز پوشش داده شود.

1. Trustworthiness
2. Credibility
3. Dependability
4. Confirmability
5. Transferability

نتایج

برای انجام تحلیل‌های کیفی ابتدا سعی شد با خواندن چندباره متن مصاحبه‌های انجام‌شده و بررسی اسناد مرتبط با حوزه توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی، درکی کلی از عبارت و مفاهیم موجود در متن حاصل شود. سپس کدگذاری اولیه استخراج شد. در مراحل بعدی براساس مشابتهای معنایی، مضمون‌های فرعی و اصلی ساخته و دسته‌بندی شدند. نمونه‌ای از مصاحبه‌ها و کدگذاری اولیه را می‌توان در جدول (۴) مشاهده کرد.

جدول ۴- نمونه‌ای از گزاره‌های منطقی و کدهای اولیه استخراج‌شده

Table 4- An example of main propositions and extracted primary codes

نشانه‌ها Index	جملات مهم و گزاره‌های منطقی Propositions and Important sentences	کدهای اولیه Initial codes
P1, P9, P7, P11, P6, P12	با موفقیت در مربیگری چندین تیم ورزشی دانش‌آموزی در طول سال‌ها، به توانایی خود در آموزش طیف گسترده‌ای از مهارت‌ها و تکنیک‌های ورزشی اعتماد به دست آورده‌ام.	تجارب و تسلط در آموزش فعالیت‌های مختلف تربیت‌بدنی
P10, P7, P9, P11	دریافت بازخورد مثبت از دانش‌آموزانی که عملکرد خود را در فعالیت‌هایی مانند بسکتبال و ژیمناستیک بهبود بخشیده‌اند، باور من را به شایستگی تدریس تقویت کرده است.	افزایش اعتمادبه‌نفس بازخورد و تقویت رفتار مطلوب
P16, P9, P4, P11, P5	تماشای مهارت دانش‌آموزان در حرکات پیچیده، مانند اجرای یک سرویس عالی در تنیس، برای من مایه مباهات و اعتبار بوده است.	
P1, P13, P5	شوق و اشتیاق دانش‌آموزان برای شرکت در فعالیت‌های کلاس به‌عنوان شاخص‌های ملموس اثربخشی روش‌های تدریس من است.	
P11, P4, P110, P5	دریافت ارزیابی مثبت از همکاران در جریان مشاهده همتایان و جلسات برنامه‌ریزی مشارکتی درسی، اعتماد من را نسبت به توانایی‌های تدریس بالا برده است.	بازخورد درمورد اثربخشی تدریس از دانش‌آموزان و همسالان اشتیاق مشارکت
P2, P9, P7, P11, P3, P14	بازخورد سازنده از دانش‌آموزان که از طریق نظرسنجی‌های ناشناس یا بحث‌های کلاسی ارائه می‌شود، به من کمک کرده است تا زمینه‌های بهبود را شناسایی کنم و شیوه‌های آموزشی خود را اصلاح کنم.	فرصت یادگیری مستمر تبادل بازخورد ارزیابی‌های مستمر
P3, P10, P5, P8, P7, P11	درگیر شدن در تبادل بازخورد متقابل با معلمان همکار تربیت‌بدنی، بینش‌های ارزشمندی را درمورد رویکردها و استراتژی‌های تدریس جایگزین برای افزایش مشارکت دانش‌آموزان و نتایج یادگیری ارائه کرده است.	شیوه‌های تدریس جایگزین

پس‌ازاینکه تمام داده‌ها کدگذاری شدند، فرایند مرتب‌سازی و دسته‌بندی کدها شروع شد که طی آن کدهای مشابه از لحاظ محتوایی باهم گروه‌بندی شدند و مضمون‌های فرعی و اصلی شکل گرفتند. درنهایت ۱۱ مضمون فرعی شناسایی شدند که در قالب چهار مضمون اصلی دسته‌بندی شدند. مضامین فرعی و اصلی شناسایی‌شده در جدول زیر قابل‌مشاهده است.

جدول ۵- مضامین فرعی و اصلی شناسایی شده

Table 5- The identified main themes and sub-themes

مضمون اصلی Theme	مضمون فرعی Sub-theme	کد Code
توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت بدنی	خودکارآمدی	تجارب تسلط در آموزش فعالیت‌های مختلف تربیت بدنی بازخورد درمورد اثربخشی تدریس از دانش‌آموزان و همسالان اجرای موفقیت‌آمیز روش‌های نوین تدریس غلبه بر چالش‌ها در مدیریت کلاس درس تعیین هدف و دستیابی به پیشرفت حرفه‌ای راهبردهای مقابله‌ای برای مدیریت موقعیت‌های دشوار اعتماد به انطباق برنامه درسی با نیازهای متنوع دانش‌آموزان رسیدگی مؤثر به تعارضات و مسائل رفتاری دانش‌آموزان مدیریت کارآمد زمان و منابع اعتقاد به توانایی شخصی برای ایجاد انگیزه و الهام بخشیدن به دانش‌آموزان
		نشان دادن مهارت در آموزش فعالیت‌های بدنی مختلف آگاهی از موضوع و فنون تربیتی توانایی ارزیابی دقیق یادگیری و پیشرفت دانش‌آموزان ایجاد محیط‌های یادگیری فراگیر برای همه دانش‌آموزان سازگاری با تغییر روند آموزشی و نیازهای دانش‌آموزان همکاری با همکاران برای ارتقای شیوه‌های تدریس گنجاندن مؤثر فناوری در آموزش شناخت و استفاده از توانمندی‌ها و توانمندی‌های دانش‌آموزان یادگیری مستمر و تلاش برای توسعه حرفه‌ای تمرین بازخوردی برای بهبود اثربخشی تدریس تأثیر بر آمادگی جسمانی و رفاه کلی دانش‌آموزان الگوسازی رفتارها و نگرش‌های سالم برانگیختن دانش‌آموزان برای پیگیری فعالیت بدنی مادام‌العمر ایجاد روابط مثبت با دانش‌آموزان و والدین حمایت از اهمیت تربیت بدنی در مدارس راهنمایی و ارشاد ارائه‌شده از سوی همکاران همکاری با سایر ذی‌نفعان در جامعه آموزشی رهبری در سازمان‌دهی ورزش‌ها و فعالیت‌های فوق‌برنامه حمایت از منابع و حمایت از برنامه‌های تربیت بدنی کمک به فضای کلی و فرهنگ مدرسه یافتن هدف و تحقق آن در آموزش تربیت بدنی تأثیر بر رشد کل‌نگر دانش‌آموزان فراتر از تحصیلات
معنی‌داری	تأثیرگذاری	

مضمون اصلی Theme	مضمون فرعی Sub-theme	کد Code
		رضایت شخصی از دیدن پیشرفت و دستاوردهای دانش‌آموزان ایجاد تجارب یادگیری به‌یادماندنی برای دانش‌آموزان ارتباط با اهداف اجتماعی گسترده‌تر سلامت و رفاه همسویی با ارزش‌ها و باورهای شخصی درمورد آموزش احساس ارزش و قدردانی توسط دانش‌آموزان، همکاران و مدیریت ایجاد تغییر در زندگی دانش‌آموزان از طریق آموزش کمک به جامعه از طریق ابتکارات تربیت‌بدنی احساس افتخار به معلم و مربی تربیت‌بدنی
عوامل بنیادین توانمندسازی	ویژگی‌های معلم تربیت‌بدنی	انگیزش برای توانمندسازی سرسختی و مقاومت برای ادامه مسیر باورمندی به ارزش‌های آموزش و یادگیری پشتیبانی هدفمند از توانمندسازی روان‌شناختی خلق فرصت‌های توسعه حرفه‌ای بهبود فرهنگ رشد سازمانی
عوامل تسهیل‌کننده توانمندسازی	فضای توسعه حرفه‌ای	امکان دسترسی مستمر به منابع و امکانات فرصت‌های همکاری و شبکه‌سازی فرهنگ یادگیری مستمر و تخصصی دسترسی به بودجه کافی و برنامه‌ای همیارانه تهیه تجهیزات و فناوری تخصصی فراهم کردن محیط‌های آموزشی توسعه و اجرای سیاست توانمندسازی تقدیر و به رسمیت شمردن توانمندسازی ادغام ابتکارات توانمندسازی در سیاست‌های مدیریتی مدرسه
پایامدهای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی	بهریستی معلم تربیت‌بدنی	تبادل بین کار و زندگی رضایت شغلی تاب‌آوری عاطفی بهبود راهبردهای آموزشی تطبیق آموزش و تمایز تجارب مثبت بهبود مدیریت کلاس
	اثر بخشی تدریس	

براساس تحلیل مضمون انجام‌شده، توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی به احساس کنترل، شایستگی و استقلال می‌شود که افراد در نقش‌های کاری خود احساس می‌کنند و بر انگیزه، رضایت و اثربخشی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی می‌تواند به شکل‌های مختلف ظاهر شود و بر نگرش‌ها، رفتارها و تعاملات آن‌ها در محیط آموزشی تأثیر بگذارد. در هسته خود، این موضوع منعکس‌کننده میزانی است که معلمان احساس قدرت می‌کنند تا

سهم معناداری در یادگیری و رفاه دانش‌آموزان، هم در داخل و هم در خارج از کلاس داشته باشند. تفسیر این موضوع اصلی شامل بررسی چندین مضمون اصلی و فرعی کلیدی است:

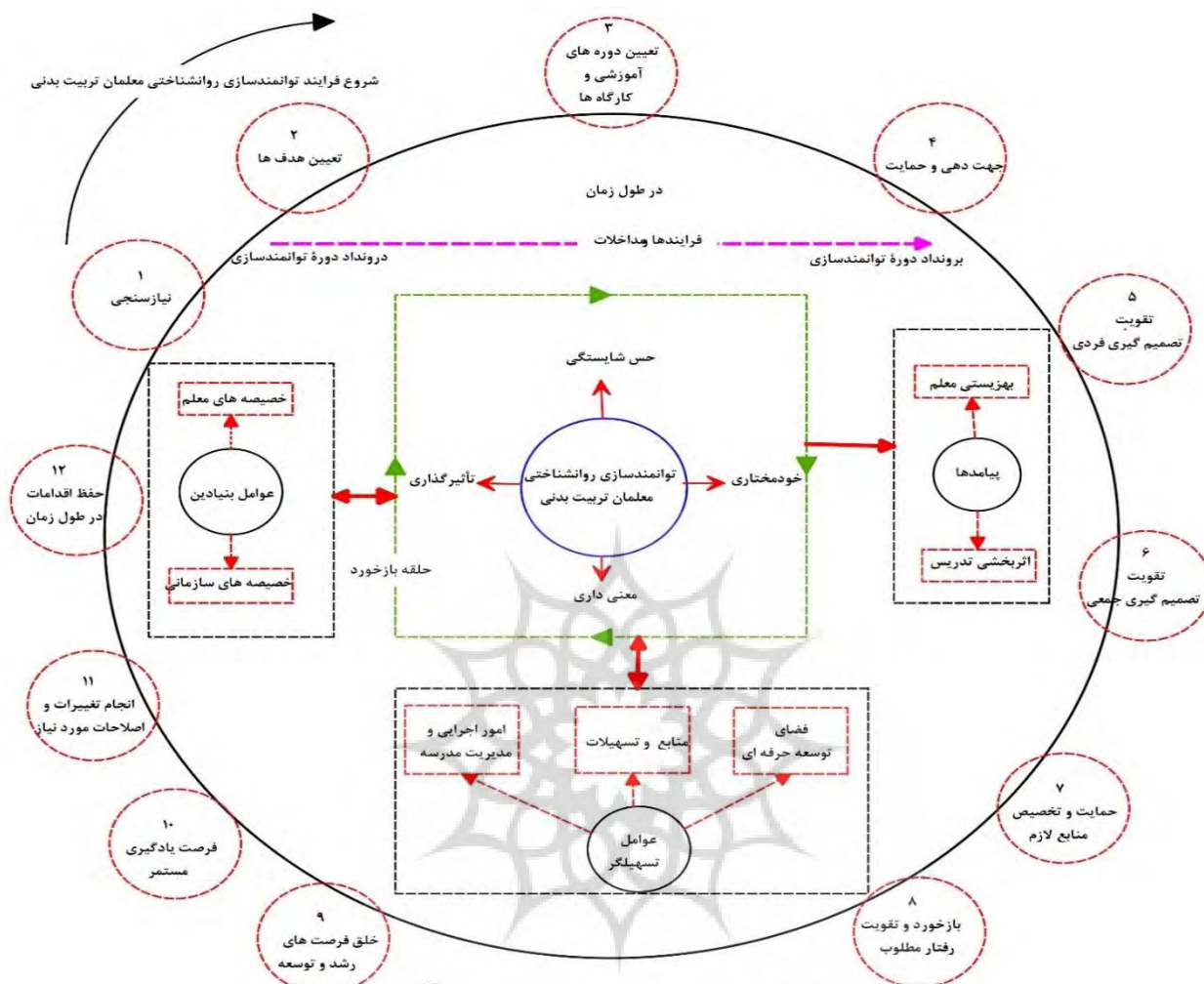
- **شایستگی و خودکارآمدی درک‌شده:** احساس شایستگی در دانش محتوایی به درک معلمان از تسلط بر موضوعات مرتبط با تربیت‌بدنی از جمله مهارت‌های حرکتی اساسی، مفاهیم تناسب‌اندام، تکنیک‌های ورزشی و اصول بهداشتی اشاره دارد. احساس شایستگی معلمان همچنین به توسعه حرفه‌ای مستمر و شیوه‌های تأملی مربوط می‌شود؛ از جمله توانایی آن‌ها در شناسایی زمینه‌های بهبود، جستجوی فرصت‌های یادگیری و اجرای شیوه‌های مبتنی بر شواهد برای افزایش اثربخشی تدریس. باورهای معلمان درمورد توانایی‌های آن‌ها برای آموزش مؤثر محتوای تربیت‌بدنی، مدیریت کلاس‌های درس و تأثیر مثبت بر نتایج دانش‌آموزان برای توانمندسازی روان‌شناختی مرکزی است؛
 - **خودمختاری و تصمیم‌گیری:** همچنین توانمندسازی روان‌شناختی شامل ادراک معلمان از خودمختاری و کنترل بر نقش‌ها و مسئولیت‌های حرفه‌ای آن‌ها می‌شود. خودکارآمدی بر اعتماد معلمان به توانایی آن‌ها برای برنامه‌ریزی و ارائه آموزشی مؤثر و متمرکز بر استانداردهای برنامه درسی، اهداف یادگیری و نیازهای دانش‌آموزان مربوط است. این امر شامل مهارت‌هایی مانند برنامه‌ریزی درسی، اجرای استراتژی‌های آموزشی جذاب، و تطبیق آموزش برای سازگاری با زبان‌آموزان مختلف است؛
 - **کار و هدف معنادار:** معنادار بودن در زمینه آموزش تربیت‌بدنی شامل همسویی نقش‌های حرفه‌ای معلمان با ارزش‌ها، علایق و علایق شخصی آن‌هاست. این امر شامل احساس تحقق، هدف، و رضایت است که از مشارکت معنادار در زندگی و رفاه کلی دانش‌آموزان حاصل می‌شود. معلمان تربیت‌بدنی از طریق تأثیر مثبتی که بر رشد فیزیکی، اجتماعی، عاطفی و شناختی دانش‌آموزان می‌گذارند، از کار خود معنا می‌گیرند؛
 - **احساس تأثیرگذاری:** تأثیرگذاری به درک معلمان از توانایی آن‌ها در شکل دادن به نگرش‌ها، رفتارها و تجربیات یادگیری دانش‌آموزان در محیط کلاس اشاره دارد. این امر شامل عواملی مانند تعاملات معلم و دانش‌آموز، راهبردهای انگیزشی و پرورش جو یادگیری مثبت است. در صورت داشتن تأثیرگذاری، نفوذ معلمان فراتر از کلاس درس گسترش می‌یابد و نقش‌های رهبری را در مدارس یا جوامع حرفه‌ای آن‌ها در برمی‌گیرد.
- در این تحقیق، عوامل بنیادی توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی شناسایی شد. این مضمون اصلی دو بعد را در برمی‌گیرد که عبارت‌اند از: ویژگی‌های معلم تربیت‌بدنی؛ ویژگی‌های سازمانی. این مضامین فرعی نشان‌دهنده جنبه‌های متمایز و درعین‌حال به‌هم‌پیوسته‌ای است که بر احساس توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی در نقش‌های حرفه‌ای آن‌ها تأثیر می‌گذارد.
- **ویژگی‌های معلم تربیت‌بدنی:** این جنبه بر دانش، مهارت و تخصص معلمان در زمینه تربیت‌بدنی متمرکز است. معلمانی که دارای پایه‌ای قوی در آموزش، دانش محتوا و راهبردهای آموزشی هستند، برای برنامه‌ریزی مؤثر و ارائه درس‌های تربیت‌بدنی با کیفیت سطح بالا که نیازهای متنوع دانش‌آموزانشان را برآورده می‌کند، احساس قدرت بیشتری می‌کنند. اشتیاق و فداکاری نقش تعیین‌کننده‌ای در توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی دارد. معلمان توانمند تربیت‌بدنی سازگاری و نوآوری را در شیوه‌های تدریس خود نشان می‌دهند. آن‌ها آماده به‌کارگیری فناوری‌های جدید، روش‌های آموزشی و رویکردهای برنامه درسی برای مشارکت دادن دانش‌آموزان و افزایش نتایج یادگیری هستند؛

- ویژگی‌های سازمانی: حمایت سازمانی از سوی مدیران مدارس برای توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی حیاتی است. رهبری حمایتی شامل فراهم کردن منابع، فرصت‌های توسعه حرفه‌ای و به رسمیت شناختن کمک‌های معلمان در برنامه‌های تربیت‌بدنی است. وقتی معلمان احساس می‌کنند که از سوی مدیران خود ارزش دارند و حمایت می‌شوند و به احتمال زیاد برای نوآوری، همکاری و حمایت از حرفه خود احساس قدرت می‌کنند. دسترسی به فرصت‌های توسعه حرفه‌ای مستمر برای توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی ضروری است.
- در این تحقیق، عوامل تسهیل‌کننده توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی شناسایی شد. این مضمون سه بعد اصلی را در برمی‌گیرد که عبارت‌اند از: فضای توسعه حرفه‌ای؛ تخصیص منابع و امکانات؛ امور اجرایی و مدیریت مدرسه. این مضامین فرعی نشان‌دهنده عناصر مهمی است که به توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی در زمینه‌های حرفه‌ای آن‌ها کمک می‌کند. شرح تفسیری این مضامین به صورت زیر است:
- فضای توسعه حرفه‌ای: فضای توسعه حرفه‌ای به در دسترس بودن فرصت‌ها برای معلمان تربیت‌بدنی برای مشارکت در یادگیری مداوم، افزایش مهارت‌ها و رشد حرفه‌ای اشاره دارد. این امر شامل کارگاه‌ها، اجلاس‌ها، هم‌اندیشی‌ها و جلسات آموزشی متمرکز بر آموزش، دانش محتوا و استراتژی‌های آموزشی مرتبط با تربیت‌بدنی است. همچنین فضای توسعه حرفه‌ای محیط‌های یادگیری مشارکتی را در بر می‌گیرد که در آن معلمان می‌توانند ایده‌ها را تبادل کنند، بهترین شیوه‌ها را به اشتراک بگذارند، و با همکاران همکاری کنند تا اثربخشی تدریس خود را افزایش دهند؛
- تخصیص منابع و امکانات: تخصیص منابع و امکانات شامل اطمینان از دسترسی معلمان تربیت‌بدنی به تجهیزات، مواد و منابع آموزشی کافی برای حمایت از فعالیتهای آموزشی و یادگیری است. این امر شامل تجهیزات ورزشی، ابزارهای تناسب‌اندام، مواد آموزشی و منابع فناوری است که کیفیت و اثربخشی برنامه‌های تربیت‌بدنی را افزایش می‌دهد؛
- امور/اجرایی و مدیریت مدرسه: امور اجرایی و مدیریت مدرسه به نقش مدیران مدرسه، سیاست‌گذاران و رهبران آموزش و پرورش در ارتقای توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی از طریق سیاست‌های حمایتی، ابتکارات و تلاش‌های حمایتی اشاره دارد. مدیران مدارس می‌توانند از سیاست‌هایی حمایت کنند که تربیت‌بدنی را در اولویت قرار می‌دهد، بودجه را برای توسعه برنامه تخصیص می‌دهد و از طرح‌های توانمندسازی معلمان حمایت می‌کند.
- یکی دیگر از مضامین شناسایی‌شده، پیامدهای توانمندسازی روان‌شناختی در معلمان تربیت‌بدنی بود که حاوی دو مضمون فرعی است که عبارت‌اند از: بهزیستی معلم تربیت‌بدنی؛ اثربخشی تدریس. این مضامین فرعی نشان‌دهنده نتایج درخور توجهی است که از توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی در نقش‌های حرفه‌ای خود حاصل می‌شود.
- بهزیستی معلم تربیت‌بدنی: توانمندسازی روان‌شناختی در بین معلمان تربیت‌بدنی به‌طور مثبت بر رفاه کلی آن‌ها از جمله سلامت روان و رضایت شغلی تأثیر می‌گذارد. معلمان توانمند به دلیل افزایش احساس کنترل، شایستگی و خودمختاری در نقش‌هایشان، سطوح پایین‌تری از استرس، فرسودگی شغلی و اضطراب مرتبط با شغل را تجربه می‌کنند. آن‌ها از کار خود احساس رضایت و رضایت بیشتری می‌کنند که به رفاه کلی بیشتر و طول عمر شغلی منجر می‌شود؛
- اثربخشی تدریس: توانمندسازی روان‌شناختی تأثیر مثبت بر اثربخشی تدریس معلمان تربیت‌بدنی دارد. معلمان توانمند اعتمادبه‌نفس، خلاقیت و اشتیاق بیشتری را در شیوه‌های آموزشی خود نشان می‌دهند. آن‌ها به احتمال

زیاد استراتژی‌های آموزشی نوآورانه را به کار می‌گیرند، رویکردهای خود را برای برآورده کردن نیازهای دانش‌آموزان تطبیق می‌دهند و تجربیات یادگیری جذابی را ایجاد می‌کنند که مشارکت و موفقیت دانش‌آموز را ارتقا می‌دهد.

مضامین شناسایی شده در این تحقیق را می‌توان در قالب مکانیسم فرایندی در نظر گرفت که طی آن یک چرخه برای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی در راستای توسعه حرفه‌ای باید طراحی شود. این مراحل با نیازسنجی شروع می‌شود و پس از آن تعیین اهداف انجام می‌شود. پس از تعیین هدف‌ها، دوره‌های آموزشی و کارگاه‌ها طراحی و سرفصل بندی می‌شوند. بعد از آن، جهت و حمایت صورت می‌گیرد تا دو مرحله دیگر، یعنی تقویت تصمیم‌گیری فردی و تصمیم‌گیری جمعی معلمان تربیت‌بدنی محقق شود. پس از آن، حمایت و تخصیص منابع لازم انجام می‌شود. برای اطمینان از روند صحیح کار، بازخوردگیری انجام شده و رفتار مطلوب تقویت می‌شود. سپس فرصت‌هایی برای معلمان تربیت‌بدنی به وجود می‌آید که به رشد و توسعه حرفه‌ای آن‌ها منجر شود. فرصت‌های یادگیری مستمر باقوت ادامه می‌یابد و اگر نیاز باشد، تغییرات و اصلاحات موردنیاز پیدا می‌شود. درنهایت، اقدامات باید در طول زمان حفظ شود تا چرخه توانمندسازی به لایه‌های بالاتر خود برسد. در طول این چرخه، یک فرایند برای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی نیز هم‌زمان طی می‌شود. این فرایند دارای درونداد دوره توانمندسازی، فرایندها و مداخلات و همچنین برونداد دوره توانمندسازی روان‌شناختی است. عوامل بنیادین یعنی خصیصه‌های معلمان تربیت‌بدنی و خصیصه‌های سازمانی به‌مثابه برونداد دوره توانمندسازی عمل می‌کنند. این بروندادها به‌واسطه تعاملاتشان با فضای توسعه حرفه‌ای، منابع و تسهیلات و امور اجرایی و مدیریت مدرسه که عوامل تسهیل‌کننده توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی هستند، فرایند توانمندسازی را تسریع می‌بخشند و معلمان تربیت‌بدنی در چهار بعد خودمختاری، تأثیرگذاری، حس شایستگی و معنی‌داری به بهبود توانمندی‌های روان‌شناختی‌شان می‌پردازند. درونداد دوره توانمندسازی روان‌شناختی را می‌توان در قالب دو وجه در نظر گرفت که عبارت‌اند از: بهزیستی معلمان تربیت‌بدنی؛ اثربخشی تدریس. شایان ذکر است که رابطه دوطرفه و یک حلقه بازخورد در سراسر این فرایند و مداخلات وجود دارد که می‌تواند به رفع نواقص کمک کند و تقویت‌کننده توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی باشد. نحوه ترسیم چارچوب مفهومی تحقیق، به این صورت بود که مضامین اصلی شناسایی شدند و روابط انتزاعی بین این مضامین توسط محققان پیشنهاد شدند. سپس روابط بسط یافتند و از طریق مصاحبه‌های پیگیرانه با مصاحبه شونده‌گان و ارجاع به متون و پیشینه‌ها، اصلاح و بازنگری شدند. از محققان و خبرگان برای ترسیم مکانیسم نظرخواهی شد و چارچوب نهایی با اجماع خبرگانی ترسیم شد. در شکل (۱) مکانیسم توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی نشان داده شده است.

رتال جامع علوم انسانی

شکل ۱- چارچوب مفهومی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی با تأکید بر توانمندسازی روان‌شناختی

Figure 1- Conceptual framework of effective factors in the professional development of physical education teachers with an emphasis on psychological empowerment

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی، فریند پویا و چندوجهی است که از عوامل فردی و سازمانی تأثیر می‌پذیرد که می‌تواند به ارتقای و توسعه حرفه‌ای معلمان بینجامد. در این راستا، اولین نتیجه کلیدی، نقش خودکارآمدی به‌عنوان یکی از مضامین اصلی توانمندسازی روان‌شناختی است. همان‌گونه که نتایج نشان داد، خودکارآمدی به باور معلمان تربیت‌بدنی به توانایی‌هایشان در مدیریت وظایف و دستیابی به اهداف حرفه‌ای اشاره دارد. یافته‌های تحقیقات پیشین حاکی از آن است که معلمان تربیت‌بدنی با سطح بالای خودکارآمدی، تمایل بیشتری به پذیرش

چالش‌های آموزشی دارند و در مواجهه با مشکلات پایداری بیشتری از خود نشان می‌دهند (جیراد و همکاران، ۲۰۲۳؛ نظری و همکاران، ۲۰۲۲). این امر می‌تواند به بهبود کیفیت تدریس و مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرایند یادگیری منجر شود که در تحقیقات متعدد از جمله تسانگ و همکاران (۲۰۲۲) و اسپریتزر (۱۹۹۵) نیز تأیید شده است؛ بنابراین خودکارآمدی معلمان تربیت‌بدنی باید یک عنصر مهم برای اثربخشی تدریس در نظر گرفته شود. دومین مضمون مهم، احساس شایستگی است که یافته‌ها نشان داد، به مهارت و تسلط معلمان تربیت‌بدنی در حوزه تخصصی خود اشاره دارد. تحقیقات پیشین نشان داده‌اند که معلمان با احساس شایستگی بالا، توانایی ارائه آموزش‌های کیفی و تطبیق با نیازهای متنوع دانش‌آموزان را دارند (آرتون، و همکاران، ۲۰۲۲؛ کلاین، ۲۰۱۶). این نتیجه تحقیق نشان می‌دهد که افزایش احساس شایستگی در معلمان تربیت‌بدنی به بهبود رضایت شغلی و ارتقای اثربخشی تدریس منجر می‌شود؛ موضوعی که در مطالعات گونکالوس و همکاران (۲۰۲۲) نیز تأیید شده است.

یافته‌های تحقیق به اهمیت مضمون تأثیرگذاری که به توانایی معلمان در ایجاد تغییرات مثبت در مدرسه و تأثیرگذاری بر نتایج دانش‌آموزان مرتبط است، اشاره دارد که طی آن معلمان با حس تأثیرگذاری زیاد، نقش‌های رهبری بیشتری بر عهده می‌گیرند و در بهبود شیوه‌های تدریس مشارکت بیشتری دارند. هیلز و لیو^۱ (۲۰۲۳) نیز بیان می‌کنند، معلمانی که خود را تأثیرگذار می‌دانند، احتمالاً به‌طور فعال در نقش‌های رهبری شرکت می‌کنند، از حرفه خود دفاع می‌کنند و با همکاران خود برای بهبود شیوه‌های تدریس و نتایج دانش‌آموزان همکاری می‌کنند. این امر باعث افزایش کیفیت برنامه‌های تربیت‌بدنی و رفاه دانش‌آموزان می‌شود که در تحقیقات هیلز و لیو (۲۰۲۳) نیز به آن اشاره شده است. اگر معلمان تربیت‌بدنی به این درک برسند که کارشان تأثیرگذار است، قطعاً مشارکت بیشتری در پیشبرد امور در مدرسه خواهند داشت. درنهایت، معنادار بودن کار برای معلمان تربیت‌بدنی، یکی از عوامل اصلی توانمندسازی روان‌شناختی است که فراتر از پاداش‌های بیرونی و مادی، بر ارزش ذاتی فعالیت‌های آموزشی تأکید دارد (اسپریتزر، ۱۹۹۵)؛ از این رو می‌توان استدلال کرد که کار معنادار برای معلمان تربیت‌بدنی فراتر از پاداش‌های پولی و شناخت بیرونی است و به معلمان تربیت‌بدنی احساس رضایت می‌دهد که حاصل ایجاد تغییر مثبت در زندگی دانش‌آموزان است. لیو و همکاران (۲۰۲۲)، تسانگ و همکاران، (۲۰۲۲) و هاوو و همکاران (۲۰۰۸) نیز در مطالعات خود نشان دادند، معلمانی که در کار خود معنا پیدا می‌کنند، بیشتر درگیرانه، باانگیزه و انعطاف‌پذیر در مواجهه با چالش‌ها هستند که به رفاه کلی و طول عمر حرفه‌ای آن‌ها کمک می‌کند.

نتایج نشان داد که توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی فرایندی پویا است که تحت تأثیر عوامل متعددی است که می‌توان در دو وجه ویژگی‌های فردی و مکانیسم‌های حمایت سازمانی دسته‌بندی کرد. در سطح فردی (معلم تربیت‌بدنی)، یافته‌های تحقیق بر اهمیت انگیزه درونی و ویژگی‌های شخصی معلمان تربیت‌بدنی در توانمندسازی روان‌شناختی تأکید می‌کند. در این راستا می‌توان استدلال کرد، معلمانی که دارای حس قوی از انگیزه درونی هستند که با اشتیاق به دنبال تقویت حرفه خود هستند، سطوح بالاتری از مشارکت و خودکارآمدی را نشان می‌دهند. جورج و زکریا^۲ (۲۰۱۸) نیز بیان می‌کنند، انگیزه درونی افراد را وادار می‌کند تا به دنبال فرصت‌هایی برای رشد و توسعه حرفه‌ای باشند و در نتیجه چرخه مستمر

1. Hiltz & Liu
2. George & Zakkariya

توانمندسازی را تقویت کنند. علاوه بر ویژگی‌های معلمان تربیت‌بدنی در مکانیسم ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی، این مطالعه بر نقش محوری عوامل سازمانی در شکل‌دهی چشم‌انداز توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأکید می‌کند. ساختارهای حمایتی سازمانی از جمله ابتکارات هدفمند و منابع متناسب با نیازهای منحصربه‌فرد مربیان، نقش اساسی در تقویت توانمندسازی دارند. مدرسی که ارائه فرصت‌های توسعه حرفه‌ای مانند کارگاه‌ها، هم‌اندیشی‌ها و برنامه‌های مربیگری را در اولویت قرار می‌دهند، معلمان را برای ارتقای مهارت‌ها و تخصص خود توانمند می‌کنند. ثرون^(۲۰۱۰) و کاوه و همکاران^(۲۰۱۹) نیز بیان می‌کنند، سازمان‌ها با سرمایه‌گذاری در رشد و پیشرفت کارکنان آموزشی خود تعهد خود را به پرورش فرهنگ توانمندسازی و یادگیری مستمر نشان می‌دهند؛ از همین‌رو می‌توان استنباط کرد که با ترویج احساس تعلق و هدف جمعی، فرهنگ سازمانی به‌عنوان کاتالیزور برای توانمندسازی روان‌شناختی فردی عمل می‌کند و احساس مالکیت و عاملیت را در بین معلمان تربیت‌بدنی تقویت می‌کند.

یکی دیگر از یافته‌های تحقیق، شناسایی عوامل تسهیل‌کننده برای ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی، با تمرکز ویژه بر فرصت‌های توسعه حرفه‌ای، تخصیص منابع، و شیوه‌های مؤثر مدیریت مدرسه بود. این عوامل تسهیل‌کننده عناصر کلیدی در چارچوب سازمانی را نشان می‌دهد که نقش مهمی در افزایش توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی ایفا می‌کند. اسپریتزر^(۱۹۹۵) نیز بیان می‌کند، این عوامل در راستای فضای ساختاری موردنیاز برای فرایند توانمندسازی روان‌شناختی هستند. توسعه حرفه‌ای به‌عنوان سنگ بنای توانمندسازی معلمان ظاهر می‌شود و فرصت‌هایی را برای مربیان فراهم می‌کند تا دانش خود را گسترش دهند، مهارت‌های خود را اصلاح کنند و در جریان روندهای فعلی و بهترین شیوه‌ها در زمینه تربیت‌بدنی قرار بگیرند؛ این موضوع در تحقیق صفری و همکاران^(۲۰۱۶) نیز اشاره شده است؛ بنابراین می‌توان استدلال کرد که مدارس با ارائه برنامه‌های توسعه حرفه‌ای مناسب، کارگاه‌ها و جلسات آموزشی، معلمان تربیت‌بدنی را قادر می‌سازند تا به‌طور مستمر در نقش‌های خود رشد و تکامل پیدا کنند. دسترسی کافی به منابعی مانند تجهیزات، مواد آموزشی و فناوری آموزشی، معلمان را قادر می‌سازد تا برنامه‌های تربیت‌بدنی باکیفیت را ارائه کنند. بسا و همکاران^(۲۰۲۱) نیز بیان می‌کنند، امکانات و زیرساخت‌های مطلوب، محیط یادگیری مساعد ایجاد می‌کند که از تجربیات آموزشی و یادگیری مؤثر پشتیبانی می‌کند.

مدرسی که توزیع عادلانه منابع را در اولویت قرار می‌دهند و در حفظ و نگهداری امکانات سرمایه‌گذاری می‌کنند، تعهد خود را به حمایت از تلاش‌های حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی نشان می‌دهند و در نتیجه حس توانمندسازی را در بین مربیان پرورش می‌دهند. شیوه‌های مؤثر مدیریت مدرسه، شامل امور اجرایی و فرایندهای اداری نیز نقشی اساسی در تسهیل توانمندسازی معلمان ایفا می‌کند؛ این موضوع در تحقیق گونکالوس و همکاران^(۲۰۲۲) نیز اشاره شده است؛ از همین‌رو می‌توان استنباط کرد که کانال‌های ارتباطی شفاف، فرایندهای تصمیم‌گیری شفاف و رهبری حمایتی به جو سازمانی مثبتی کمک می‌کند که در آن معلمان تربیت‌بدنی احساس ارزشمندی، احترام و قدرت برای بیان نظرات خود و مشارکت در طرح‌های بهبود مدرسه می‌کنند. یافته‌های تحقیق نشان داد که بهزیستی معلم تربیت‌بدنی و اثربخشی تدریس، پیامدهای اصلی مکانیسم ارتقای

1. Theron

توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی هستند. اولین پیامد شناسایی شده، افزایش رفاه و بهزیستی معلم تربیت‌بدنی است که ابعاد مختلفی از جمله دستیابی به تعادل بین کار و زندگی، تجربه رضایت شغلی و پرورش تاب‌آوری عاطفی را در بر می‌گیرد. توانمندسازی روان‌شناختی، معلمان تربیت‌بدنی را به عاملیت و اعتماد به نفس مجهز می‌کند تا از پیچیدگی‌های حرفه خود عبور کنند و تعادل سالم بین مسئولیت‌های حرفه‌ای و زندگی شخصی خود را حفظ کنند. در تحقیقات گودرزی و همکاران (۲۰۲۳)، تسانگ و همکاران (۲۰۲۲) و هیلتنس و لیو (۲۰۲۳) نیز اشاره شده است که معلمان توانمند با پرورش احساس استقلال، شایستگی و معنادار بودن در کار خود، برای مدیریت استرس، جلوگیری از فرسودگی شغلی و حفظ رفاه کلی خود مجهزتر می‌شوند؛ بر این اساس می‌توان استدلال کرد که افزایش رضایت شغلی به‌عنوان نیروی انگیزشی عمل می‌کند و معلمان را به سرمایه‌گذاری کامل روی نقش‌هایشان سوق می‌دهد. دومین پیامد مشاهده‌شده، افزایش اثربخشی تدریس در میان معلمان تربیت‌بدنی است که از طریق بهبود راهبردهای آموزشی، انطباق آموزش با نیازهای فردی دانش‌آموزان و همچنین تمایز تجربیات یادگیری مثبت، همراه با افزایش مهارت‌های مدیریت کلاس درس نمود پیدا می‌کند. اسپریتزر (۱۹۹۵) نیز بیان می‌کند، معلمان توانمند در موقعیت بهتری برای نوآوری و اصلاح شیوه‌های آموزشی خود هستند و از احساس استقلال و خلاقیت تقویت‌شده خود استفاده می‌کنند تا رویکردهای آموزشی خود را بهبود بخشند؛ از همین رو می‌توان استنباط کرد که معلمان تربیت‌بدنی توانمند با پذیرش رویکرد دانش‌آموزمحور و پرورش محیط‌های یادگیری مثبت، فرصت‌هایی برای تعامل معنادار و تجربیات یادگیری ایجاد می‌کنند. علاوه بر این، پیشرفت در مهارت‌های مدیریت کلاس درس تربیت‌بدنی، معلمان را قادر می‌سازد تا انتظارات روشنی را ایجاد کرده، فضای یادگیری مساعد را حفظ کنند و به‌طور مؤثر به چالش‌های رفتاری رسیدگی کنند.

در نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان کرد که یافته‌های ارائه‌شده در این تحقیق بر ارتباط متقابل عوامل مؤثر بر توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی و پیامدهای عمیق آن برای بهزیستی معلمان و اثربخشی تدریس تأکید می‌کند. با درک اهمیت پرورش انگیزه درونی، ارائه حمایت هدفمند و پرورش فرهنگ‌سازمانی حمایتی، ذی‌نفعان در زمینه آموزش می‌توانند در جهت ایجاد محیطی تلاش کنند که در آن معلمان احساس کنند برای برتری در نقش‌های خود توانمند هستند و تأثیر معناداری بر فرایند یادگیری-یاددهی دانش‌آموزان دارند. به‌طور کلی، با فراهم‌سازی فرصت‌های توسعه حرفه‌ای و ایجاد محیط‌های حمایتی، معلمان تربیت‌بدنی نه تنها احساس توانمندی بیشتری می‌کنند، بلکه قادر به ایجاد تأثیرات مثبت پایدار بر فرایند یادگیری دانش‌آموزان و پیشرفت کلی برنامه‌های تربیت‌بدنی نیز هستند. نتیجه‌گیری کلی این پژوهش تأکید می‌کند که توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی از طریق تأکید بر عوامل فردی و سازمانی، نه تنها به بهبود بهزیستی و تعادل بین کار و زندگی آن‌ها کمک می‌کند، بلکه باعث افزایش اثربخشی تدریس و ارتقای تجربه یادگیری دانش‌آموزان نیز می‌شود که همگی آن‌ها در راستای توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی است. از آنجاکه نتایج نشان داد که پرورش سرسختی و تاب‌آوری معلم تربیت‌بدنی یک خصیصه مهم برای توانمندشدن است، می‌توان برنامه‌های آموزشی و حمایتی را با هدف پرورش سرسختی و انعطاف‌پذیری در میان معلمان، تجهیز آن‌ها به مهارت‌ها و طرز فکر موردنیاز برای گذر از چالش‌ها و موانع به‌طور مؤثر، ارائه داد. علاوه بر این، نتایج نشان داد که داشتن اعتقاد به ارزش‌های آموزشی تربیت‌بدنی و شکل‌دهی به فرهنگ

سازمانی توانمندساز می‌تواند عامل مهمی در فرایند توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی باشد؛ از همین رو پیشنهاد می‌شود، باورهای مشترک در ارزش‌های آموزش و یادگیری در فرهنگ سازمانی، با تأکید بر اهمیت تربیت‌بدنی در ارتقای رشد جامع دانش‌آموزان و رفاه مادام‌العمر پرورش یابد. یافته‌ها نشان داد که تخصیص منابع و ارائه پشتیبانی هدفمند می‌تواند تسهیل‌کننده فرایند توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی بدنی باشد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود، ارائه حمایت هدفمند برای توانمندسازی روان‌شناختی از جمله برنامه‌های مربیگری، جلسات مربیگری و شبکه‌های حمایت از همتایان متناسب با نیازها و چالش‌های منحصربه‌فرد معلمان تربیت‌بدنی، مدنظر تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران درس تربیت‌بدنی قرار گیرد.

اهمیت یافته‌های تحقیق از این حیث است که مبنایی برای شیوه ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی فراهم می‌کند که در پیشینه‌ها و ادبیات نظری درباره توانمندسازی مغفول مانده بود. درحقیقت، مشارکت نظری تحقیق حاضر ارائه چارچوبی مفهومی برای ورزش‌های تربیتی است که تاکنون مشاهده نشده بود؛ بااین‌حال، تحقیق حاضر با محدودیت‌های نیز روبه‌رو بود. از آنجاکه این تحقیق در مقطع زمانی مشخص و با رویکرد کیفی انجام شد، توصیه می‌شود برای بررسی اثرات بلندمدت مداخلات توانمندسازی روان‌شناختی بر بهزیستی معلمان تربیت‌بدنی، اثربخشی تدریس و مسیرهای شغلی، از طرح تجربی در قالب مطالعه طولی استفاده شود. علاوه بر این، برای به دست آوردن شناخت جامع درمورد مکانیسم ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی، اجرای تحقیقات بین‌فرهنگی برای بررسی تغییرات فرهنگی، عوامل مؤثر بر توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی و اثربخشی مداخلات توانمندسازی در زمینه‌های مختلف فرهنگی، مهم به نظر می‌رسد. همچنین از آنجاکه در این تحقیق متغیر جنسیت و اهمیت آن در سازوکار ارتقای توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی لحاظ نشد، در تحقیقی می‌توان به بررسی تفاوت‌های جنسیتی بالقوه در تجربه توانمندسازی روان‌شناختی در بین معلمان تربیت‌بدنی از جمله تأثیر کلیشه‌های جنسیتی، تبعیض، و انتظارات اجتماعی پرداخت.

پیام مقاله

این مقاله بر اهمیت توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی به عنوان عاملی کلیدی در توسعه حرفه‌ای آن‌ها تأکید دارد. محققان یک چارچوب مفهومی جامع برای شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندسازی روان‌شناختی معلمان تربیت‌بدنی ارائه می‌دهند. این چارچوب شامل عوامل فردی (مانند شایستگی حرفه‌ای، خودباوری)، عوامل سازمانی (مانند فرهنگ حمایتی مدرسه، سبک رهبری مشارکتی)، عوامل تسهیل‌گر (مانند فرصت‌های توسعه حرفه‌ای، منابع کافی)، و پیامدهای مثبت توانمندسازی (مانند افزایش رضایت شغلی، اثربخشی تدریس و سلامت روان) است. مقاله نتیجه‌گیری می‌کند که توانمندسازی روان‌شناختی نه تنها یک مفهوم نظری بلکه راهبردی عملی برای ارتقاء کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و تحقق اهداف کلان آموزشی است و پیشنهاد می‌دهد سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی به‌طور نظام‌مند بر این حوزه سرمایه‌گذاری کنند.

منابع

1. Aartun, I., Walseth, K., Standal, Ø. F., & Kirk, D. (2022). Pedagogies of embodiment in physical education—a literature review. *Sport, Education and Society*, 27(1), 1–13.
2. Ahmadi, M., Nazari, S., & Bakhit, M. (2023) The mediating role of learning agility in personal development through psychological empowerment of physical Education teachers. *QJOE*, 39(2), 49-64

3. AlkaderMashi, A. M. J. A. A. (2021). Executive attention and its relationship to psychological empowerment among faculty members in some Faculties of Physical Education and Sports Sciences. *Modern Sport Journal*, 20(1), 232-256.
4. Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & Education, B. P. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research Papers in Education*, 24(1), 1-27.
5. Bessa, C., Hastie, P., Rosado, A., & Mesquita, I. (2021). Sport education and traditional teaching: Influence on students' empowerment and self-confidence in high school physical education classes. *Sustainability*, 13(2), 578.
6. Braga, L., Jones, E., Bulger, S., & Elliott, E. (2017). Empowering teachers to implement innovative content in physical education through continuous professional development. *Teacher Development*, 21(2), 288–306.
7. Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
8. Butera, F., Batruch, A., Autin, F., Mugny, G., Quiamzade, A., & Pulfrey, C. (2021). Teaching as social influence: Empowering teachers to become agents of social change. *Social Issues and Policy Review*, 15(1), 323–355.
9. Chen, W., Zhu, W., Mason, S., Hammond-Bennett, A., & Colombo-Dougovito, A. (2016). Effectiveness of quality physical education in improving students' manipulative skill competency. *Journal of Sport and Health Science*, 5(2), 231-238.
10. Feiz, D., Dehghani Soltani, M., Farsizadeh, H., & Ghollamzadeh, R. (2017). Assessing the effect of knowledge sharing on Employees' psychological empowerment by clarifying mediating role of organizational memory and learning collaborative electronic in national library and archives of I.R of Iran. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 32(3), 731-760. (Persian)
11. George, E., & Zakkariya, K. A. (2018). *Psychological empowerment and job satisfaction in the banking sector*. Cham: Springer.
12. Gilliland, H. (2015). The role of the principal in creating a work environment conducive to the psychological empowerment of teachers. University of Johannesburg (South Africa).
13. Girard, S., Desbiens, J. F., & Hogue, A. M. (2023). Effects of a training course on creation of an empowering motivational climate in physical education: A quasi-experimental study. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 28(1), 56-75.
14. Gonçalves, L. L., Parker, M., Luguetti, C., & Carbinatto, M. (2022). The facilitator's role in supporting physical education teachers' empowerment in a professional learning community. *Sport, Education and Society*, 27(3), 272–285.
15. Goodarzi, S., Imanzadeh, M., Javid, M., & Amirhosseini, S. E. (2023). Investigating the relationship between professional ethics of physical education teachers and their work engagement with the mediator role of self-efficacy and psychological empowerment. *Journal of School Psychology*, 11(4), 92-105. (Persian)
16. Ha, A. S., Wong, A. C., Sum, R. K., & Chan, D. W. (2008). Understanding teachers' will and capacity to accomplish physical education curriculum reform: The implications for teacher development. *Sport, Education and Society*, 13(1), 77–95.
17. Hilts, D., & Liu, Y. (2023). School counselors' perceived school climate, leadership practice, psychological empowerment, and multicultural competence before and during COVID-19. *Journal of Counseling & Development*, 101(2), 193-203.
18. Kaveh, D., Salajeghe, S., & Sheikhy, A. (2019). Designing and explaining the model of organizational culture in Iran's higher education system and its relationship with psychological empowerment of employees. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 10(39), 293-314. (Persian)

19. Khany, R., & Tazik, K. (2016). On the relationship between psychological empowerment, trust, and Iranian EFL teachers' job satisfaction: The case of secondary school teachers. *Journal of Career Assessment*, 24(1), 112-129.
20. Klein, J. (2016). Teacher empowerment, horizontal and vertical organisational learning, and positional mobility in schools. *European Journal of Teacher Education*, 39(2), 238-252.
21. Lazarakis, P. (2022). A path forward: Empowering teachers to implement more inclusive special education frameworks in Ontario. University of Toronto (Canada).
22. Liu, Y., Li, R., Jin, Z., Wu, X., & Wang, W. (2022). Psychological empowerment and professional well-being of Chinese kindergarten teachers: The mediating effect of professional pressure. *Journal of Psychology in Africa*, 32(1), 7-14.
23. Llorente-Alonso, M., García-Ael, C., & Topa, G. (2024). A meta-analysis of psychological empowerment: Antecedents, organizational outcomes, and moderating variables. *Current Psychology*, 43(2), 1759-1784.
24. López-García, G. D., Granero-Gallegos, A., Carrasco-Poyatos, M., & Burgueño, R. (2023). Detrimental effects of disempowering climates on teaching intention in (physical education) initial teacher education. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(1), 878.
25. Masue, O. S., & Askvik, S. (2017). Are school committees a source of empowerment? Insights from Tanzania. *International Journal of Public Administration*, 40(9), 780-791.
26. Mathew, J., & Nair, S. (2022). Psychological empowerment and job satisfaction: A meta-analytic review. *Vision*, 26(4), 431-440.
27. Menon, S. T. (1999). Psychological empowerment: Definition, measurement, and validation. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du Comportement*, 31(3), 161.
28. Morse, J. M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K., & Spiers, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(2), 13-22.
29. Nazari, S., Eidipour, K., & Bakhit, M. (2022). The effect of relationships based on trust and person-job fit on psychological empowerment and Job retention of sports teachers with the mediator role of person-organization fit. *Research on Educational Sport*, 9(25), 221-240.
30. Page, N., & Czuba, C. E. (1999). Empowerment: What is it. *Journal of Extension*, 37(5), 1-5.
31. Safari, S., Omidi, A., Sajadi, N., & Khabiri, M. (2016). The relationship of psychological empowerment, organizational commitment and organizational citizenship behavior in physical education teachers of iran high schools. *Sport Management Journal*, 8(1), 1-23. (Persian)
32. Salsabili, N. (2014) Different interpretations of a national curriculum: A reflection on the Islamic Republic of Iran's Ratified Curriculum. *QJOE*, 30(2), 63-92. (Persian)
33. Schermuly, C. C., Creon, L., Gerlach, P., Graßmann, C., & Koch, J. (2022). Leadership styles and psychological empowerment: A meta-analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 29(1), 73-95.
34. Shah, T. A., Khattak, M. N., Zolin, R., & Shah, S. Z. A. (2019). Psychological empowerment and employee attitudinal outcomes: The pivotal role of psychological capital. *Management Research Review*, 42(7), 797-817.
35. Shahzadeh Teymurlu, H., Khodayari, A., Noorbakhsh, M., & Alidoust Ghahfarokhi, E. (2020). Developing an empowerment model of physical education teachers with emphasis of I.R Iran's 1404 Vision document. *Research on Educational Sport*, 8(18), 91-112. (Persian)
36. Spreitzer, G. M. (1995). Psychological empowerment in the workplace: Dimensions, measurement, and validation. *Academy of Management Journal*, 38(5), 1442-1465.
37. Theron, C. J. (2010). The impact of psychological empowerment and job satisfaction on organizational commitment amongst employees in a multinational organization (Doctoral dissertation). University of the Western Cape).
38. Tripathi, N., & Bharadwaja, M. (2020). Empowering leadership and psychological health: The mediating role of psychological empowerment. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 32(3), 97-121.

39. Tsang, K. K., Du, Y., & Teng, Y. (2022). Transformational leadership, teacher burnout, and psychological empowerment: A mediation analysis. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 50(1), 1–11.
40. Vem, L. J., Ng, S. I., Sambasivan, M., & Maimako, S. S. (2024). Evaluation of psychological empowerment of academics in innovative pedagogical delivery: The role of inclusive leadership and achievement orientation. *Management Research Review*, 47(2), 261-280.
41. Wallhead, T., & O'sullivan, M. (2005). Sport education: Physical education for the new millennium? *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10(2), 181-210.
42. Zheng, Y. (2022). Technological empowerment. In *Technological empowerment*. Stanford: Stanford University Press.
43. Zimmerman, M. A. (1995). Psychological empowerment: Issues and illustrations. *American Journal of Community Psychology*, 23, 581-599.

